

11.

Wartości przekazywane poprzez teatr

I. PROSPEKT WARTOŚCI

1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój duchowy

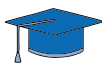
1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Poznanie dorobku kultury

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Kultura jest aktualna, żywa i dominująca w moim życiu.

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Teatr jest ekspresją duchowych i emocjonalnych przeżyć.
- W teatrze obowiązują specjalne zasady *savoir vivre*.
- W jakim celu chodzimy do teatru?

1.5. ZADANIA DLA UCZNIĄ, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Teatr jest nośnikiem kultury.
- Teatr uczy, bawi, pokazuje głębokie przeżycia.
- Poznawanie bohaterów teatralnych ubogaca osobowość widza.

Zasady

- Spotkanie z teatrem i jego różnorodnymi formami inspiruje mnie do wyrażania własnych uczuć i emocji.
- Staram się zrozumieć i przyjąć wartość artystycznej komunikacji, tzn. porozumienia pomiędzy aktorem i widzem.
- Czynnie uczestniczę w teatrze jako widz, lub jako aktor: teatr przedszkolny, podwórkowy, osiedlowy.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Powinno się wspólnie z dzieckiem uczestniczyć w spektaklach teatralnych.
- Należy docenić wpływ teatru na rozwój kultury ogólnoludzkiej i rozwój dziecka.
- Powinno się dzielić z dzieckiem oceną moralną treści przedstawień.

Zasady

- Razem z dzieckiem biorę udział w przedstawieniach teatralnych i uwrażliwiam je na sztukę.
- Wybieram spektakle, które mówią o wartościach, jakie chciałabym zaszcześcić mojemu dziecku.
- Uczestniczę w działalności teatralnej jako widz, organizator, krytyk.

1.7. ZADANIA DLA PRZEDSZKOLA, WYCHOWAWCY

Normy

- Teatr uczy, wychowuje i emocjonalnie łączy ludzi w danej społeczności.
- Należy przygotować wychowanków do odbioru wartości przekazywanych przez teatr.
- W przedszkolu realizujemy amatorskie teatryki z udziałem dzieci i rodziców.

Zasady

- Zachęcam do korzystania z oferty teatralnej.
- Oglądane sztuki teatralne uczę oceniać merytorycznie (gatunek) i moralnie (wpływ na osobowość).
- Przeprowadzam analizę postaci ukazanych w sztukach teatralnych.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Organizujemy wyjście do teatru, a następnie rozmawiamy o przedstawieniu zwracając uwagę na jego walory artystyczne, grę aktorów, scenografię, kostiumy, ruch sceniczny. Omawiamy treści i wartości zaprezentowane w spektaklu.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Teatr w swoich różnych formach jawi się jako doskonały środek komunikacji międzyludzkiej, uaktywnia rozwój indywidualny i społeczny, wpływa na postawy moralnie dobre¹. Uczestnictwo w spektaklach rozwija wrażliwość estetyczną, poszerza horyzonty myślowe, inspiruje do działań, pozwala na zrozumienie kultury i zachowań danej epoki.

1.10. ZAGROŻENIA

Sztuki teatralne są odbierane bezkrytycznie, a treści w nich zawarte nie podlegają ocenom moralnym². Teatr jako środek komunikacji, wobec rozwoju radia, telewizji i Internetu, zostaje zepchnięty na margines. Czas i wysiłek niezbędny do organizowania amatorskich kółek teatralnych może zniechęcić do prowadzenia tego typu działalności. Trudności z transportem i koszty związane z wyjściem do teatru mogą powodować niechęć nauczycieli do korzystania z tej formy życia kulturalnego.

¹ „Zasadniczym więc celem kultury jest doskonalić byt ludzki i zapewnić mu konieczne środki do rozwoju jego indywidualnego i społecznego charakteru”. Jan Paweł II, *W dziele kultury Bóg zawarł przymierze z człowiekiem*. Przemówienie do przedstawicieli świata kultury, Rio de Janeiro, 1.07.1980, w: tegoż, *Nauczanie papieskie III*, 2, 1980, Poznań 1986, s. 16.

² „Ponadto należy się troszczyć, aby szlachetna i klasyczna sztuka teatralna, którą środki masowego przekazu szeroko rozpowszechniają, wpływała na kulturę widzów i na kształtowanie obyczajów”. DSP 14.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Z wyjściem do teatru jest podobnie jak z wyjściem dziecka do każdego innego miejsca. Należy je do tego przygotować tak samo jak do przebywania w restauracji, w kinie, na koncercie czy do podróżowania. Oczywiście teatr to specyficzne miejsce, inne niż kino czy muzeum, ale pewne oczekiwania wobec zachowań społecznych są podobne. Należy uczyć dziecko nie przeszkadzać innym, szanować cudzą pracę, komunikować się szeptem podczas trwania przedstawienia, rozmawiać po obejrzeniu spektaklu itd.

Warto zacząć od uświadomienia dziecku, czym jest teatr, co to za miejsce, jakie są zasady jego funkcjonowania. Trzeba wyjaśnić, że w teatrze zwykle jest podział na scenę i widownię, na czym polega rola aktorów, co to jest scenografia, rekwizyty, kostiumy teatralne. Można też wskazać na różnice między kinem i teatrem. To, jak dogłębnie przedstawimy te kwestie, zależy oczywiście od wieku dziecka, jednak im wcześniej zaczniemy taką domową edukację, tym szybciej dziecko będzie gotowe na wyjście do teatru.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Aby dobrze zrozumieć wartości przekazywane przez teatr, najpierw warto oswoić dzieci z tajnikami tej sztuki, wyjaśnić pojęcia z nią związane, opowiedzieć o specyfice tej formy wyrazu artystycznego. Świetną pomocą okaże się książka „Z duchem (do) teatru”, która stanowi przystępne kompendium wiedzy o teatrze, dostosowane do możliwości percepcyjnych przedszkolaków. Nietuzinkowo brzmiące terminy specjalistyczne, pojawiające się w tym opracowaniu z pewnością zaintrygują ciekawe świata sześciolatki. Zwłaszcza, że w tytule pojawia się tajemniczy duch...

Do teatru zawsze powinno się ubierać elegancko, odświętnie. Niestety wiele osób o tym zapomina. Widzowie często przychodzą w strojach codziennych. Tym samym okazują brak szacunku aktorom, innym widzom, a sobie odbierają przyjemność odczucia, że wieczór spędzony w teatrze to czas wyjątkowy.

Po wejściu do teatru okrycia wierzchnie, czyli kurtki i płaszcze trzeba zostawić w szatni.

Spektakl zaczyna się punktualnie. Nie można się spóźnić, bo po trzecim dzwonku nie zostanie się wpuszczonym na widownię.

Zawsze należy przechodzić przodem do osób siedzących w rzędzie.

Podczas spektaklu nie wolno jeść (nawet cukierków!) ani pić.

Brawa bije się po zakończeniu spektaklu, nigdy w trakcie.

Trzeba wyłączyć lub wyciszyć komórkę. Rozmowa przez telefon lub z osobą siedzącą obok przeszkadza aktorom i innym widzom. Oczywiście nikt nikogo nie może za to ukarać lub wezwać policji w celu wystawienia mandatu, jednak takie zachowanie nigdy nie spotka się z aprobatą pozostałych osób na widowni i świadczy o braku kultury.

Nie wolno robić zdjęć.

Niegrzeczne jest również opuszczanie widowni w trakcie spektaklu. Wyjątkiem jest nagły atak kaszlu. W przypadku przeziębienia w ogóle nie powinno się chodzić do teatru. Słynny brytyjski aktor Alec Guinness (czytaj: alek gines) zwykł mawiać: „Tylko niewielu ludzi cierpiących na kaszel idzie do lekarza. Większość z nich idzie do teatru”. To żart, ale warto wziąć sobie te słowa do serca!

Ważne jest, by przed wyjściem do teatru naświetlić podopiecznym zasady tam obowiązujące. Należy jednak pamiętać o tym, że dziecko uczy się świata głównie nie poprzez nakazy, zakazy i upominanie rodziców, ale przez autopsję czyli własne doświadczenia: dotykanie, smakowanie, sprawdzanie, testowanie, eksperymentowanie. Wielu z nas o tym zapomina. Dlatego najlepszą metodą na poznawanie teatru jest po prostu bywanie w nim.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Społeczeństwo potrzebuje artystów, podobnie jak potrzebuje naukowców i techników, pracowników fizycznych i umysłowych, świadków wiary, nauczycieli, ojców i matek, którzy zabezpieczają wzrastanie człowieka i rozwój społeczeństwa poprzez ową wzniosłą formę sztuki, jaką jest „sztuka wychowania”. W rozległej panoramie kultury każdego narodu artyści mają swoje miejsce. Gdy idąc za głosem natchnienia tworzą dzieła naprawdę wartościowe i piękne, nie tylko wzbogacają dziedzictwo kulturowe każdego narodu i całej ludzkości, ale pełnią także cenną posługę społeczną na rzecz dobra wspólnego.

Jan Paweł II, List do artystów, 4.04.1999, 4, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 3, *Listy*, Kraków 2007, s. 492.

Benedykt XVI, Przemówienie Ojca Świętego Benedykta XVI po koncercie w teatrze La Scala, [online:] <http://www.radiomaryja.pl/multimedia/przemowienie-ojca-swietego-benedykta-xvi-po-koncercie-w-teatrze-la-scala-3> [dostęp: 30.11.2019].

W tej godzinie słowa Beethovena: „O bracia, nie w te tony!”, chcemy odnieść dokładnie do słów Schillera. Nie te tony! Nie potrzebujemy nierealnego mówienia o Bogu dalekim i o braterstwie, które nic nie kosztuje. Poszukujemy Boga bliskiego, poszukujemy braterstwa, które pośród cierpień wspiera drugiego i tak pomaga pójść do przodu. Po tym koncercie wielu uda się na adorację Eucharystyczną, adorację Boga, który wszedł w nasze cierpienia i czyni to nadal, Boga który cierpi z nami i za nas, i który sposób uzdolnił mężczyzn i kobiety do dzielenia cierpień z innymi i przemienienia ich w miłość. To jest właśnie to, do czego czujemy się wezwani po tym koncercie.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Saula natomiast opuścił duch Pański, a opętał go duch zły, zesłany przez Pana. Odezwali się do Saula jego słudzy: „Oto dręczy cię duch zły, zesłany przez Boga. Daj więc polecenie, panie nasz, aby słudzy twoi, który są przy tobie, poszukali człowieka dobrze grającego na cytrze. Gdy będzie cię męczył zły duch zesłany przez Boga, zagra ci i będzie ci lepiej”. Saul odrzekł sługom: „Dobrze, wyszukajcie mi człowieka, który by dobrze grał, i przyprowadźcie go do mnie!” Na to odezwał się jeden z dworzan: „Właśnie widziałem syna Jessego Betlejemity, który dobrze gra. Jest to dzielny wojownik, wyćwiczony w walce, wyrażający się mądrze, mężczyzna piękny, a Pan jest z nim”. Saul wyprawił posłańców do Jessego, by powiedzieli: „Przyślij mi twego syna, Dawida, który jest przy owcach”. Jesse wziął pięć chlebów, bukłak wina oraz jednego koziołka i przez swego syna Dawida posłał to Saulowi. Dawid przybył do Saula i przebywał z nim. Saul pokochał go bardzo. Dawid stał się jego giermkiem. Kazał więc Saul powiedzieć przez posłańców Jessemu: „Chciałbym zatrzymać u siebie Dawida, gdyż mi się spodobał”. A kiedy zły duch zesłany przez Boga napadał na Saula, brał Dawid cytrę i grał. Wtedy Saul doznawał ulgi, czuł się lepiej, a zły duch odstępował od niego (1Sm 16,14-23).

Por. Rdz 1-11; Joz 1-12; 22-24; 2Sm; 1Krl 1-6; 10-11; 13; Ps 51; Mt 14,3-12; Mk; Dz 1-2.

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Człowiek „stworzony na obraz Boży” (Rdz 1,26) wyraża również prawdę swojego związku z Bogiem Stwórcą przez piękno swoich dzieł artystycznych. Sztuka jest bowiem typowo ludzką formą wyrazu. Poza wspólnym dla wszystkich żywych stworzeń dążeniem do zaspokojenia potrzeb życiowych, jest ona darmową obfitością wewnętrznego bogactwa człowieka. Sztuka, będąc owocem talentu danego przez Stwórcę i wysiłku człowieka, jest formą mądrości praktycznej, łączącą wiedzę i umiejętność praktyczną, by prawdę o rzeczywistości wyrazić w języku dostępnym dla wzroku i słuchu. Sztuka zawiera w ten sposób pewne podobieństwo do działania Boga w tym, co stworzone, w takim stopniu, w jakim czerpie natchnienie z prawdy i umiłowania stworzeń. Podobnie jak każde inne działanie ludzkie, sztuka nie ma sama w sobie absolutnego celu, lecz jest podporządkowana ostatecznemu celowi człowieka i przezeń uszlachetniana (KKK 2501).

Por. KKK 2500; 2513.

IV. LITERATURA PRZEDMIOTU

4.1. WYBÓR LITERATURY

Bourgeois P., *Franklin i teatrzyk szkolny*, wyd. Debit, Katowice 2007.

Brzechwa J., *Brzechwa dzieciom. Dzieła wszystkie. Teatrzyki*, wyd. Nasza Księgarnia, Warszawa 2017.

Jansson T., *Lato Muminków*, wyd. Nasza Księgarnia, Warszawa 2020.

Jaworowska-Duchlińska N., *Z duchem (do) teatru*, wyd. Bajka, Warszawa 2017.

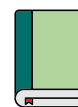
Rurańska D., *Mały teatrzyk. Księżyc*, wyd. Mały Teatr Ilustracji, Warszawa 2017.

4.2. LITERATURA PRZEDMIOTU

Benedykt XVI, Przemówienie Ojca Świętego Benedykta XVI po koncercie w teatrze La Scala, [online:] <http://www.radiomaryja.pl/multimedia/przemowienie-ojca-swietego-benedykta-xvi-po-koncercie-w-teatrze-la-scala-3> [dostęp: 30.11.2019].

Dziedzic A., *Teatr i edukacja*, wyd. Arka, Poznań 2001.

Jan Paweł II, List do artystów, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 3, *Listy*, wyd. M, Kraków 2007, s. 490-501.

- Jan Paweł II, *W dziele kultury Bóg zawarł przymierze z człowiekiem*. Przemówienie do przedstawicieli świata kultury, Rio de Janeiro, 1.07.1980, w: tegoż, *Nauczanie papieskie III*, 2, 1980, wyd. Pallottinum, Poznań 1986, s. 14-20.
- Kiereś H., *Co zagraża sztuce?*, wyd. Fundacja *Servire Veritati* Instytut Edukacji Narodowej, Lublin 2004.
- Kiereś H., *Służyć kulturze*, wyd. Fundacja *Servire Veritati* Instytut Edukacji Narodowej, Lublin 1998.
- Kiereś H., *Spór o sztukę*, wyd. TN KUL, Lublin 1996.
- Kongregacja Nauki Wiary, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002.
- Kunowski S., *Potrzeba chrześcijańskiego wychowania estetycznego*, „Ateneum Kapłańskie” 1961, t. 63, z. 315.
- Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*. Biblia Tysiąclecia, wyd. Pallottinum, Poznań 2012.
- Sobór Watykański II, Dekret o środkach społecznego przekazu *Inter mirifica*, w: tegoż, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002, s. 87-95.
- Teatr edukacyjny – komunikacja bez granic*, red. M. Gliniecki, L. Maksymowicz, wyd. Słupski Ośrodek Kultury, Słupsk 2001.

4.3. FILMOGRAFIA

- Świnka Peppa. *Świąteczne przedstawienie Pana Ziemniaka*, [online:] <https://www.youtube.com/watch?v=8MSlLdDXXEI> [dostęp: 19.10.2019].

